

INHOUD

AAN DE LEZER

9

OUD KARMA EN NIEUW KARMA DE BETEKENIS VAN DE PLANETEN

EERSTE VOORDRACHT – *Bern, 25 januari 1924*

13

Maan en zon als de beide poorten tot de geestelijke wereld. Verleden (individualiteit) en toekomst (het algemeen menselijke). Noodzakelijkheid en vrijheid: maan en zon als kosmische sferen. De oerwijsheid van de mensheid. Maan en zon bij een door het lot bepaalde ontmoeting van twee mensen. Maan: verleden – noodzakelijkheid. Zon: toekomst – vrijheid. Het gevoel van het kosmische lot. Impulsen van de Kerst-conferentie.

TWEEDE VOORDRACHT – *Bern, 16 april 1924*

39

De nieuwe esoterische impuls in de antroposofie. Praktische karmavraagstukken. De historische ontwikkeling van de mensheid. Natuurwetenschap en arabisme. Mystериën van de Vader, de Zoon en de Geest in de oudheid. De impuls van de vrijheid in het christendom, de tegenimpuls in de islam. Haroen al Rasjid en zijn wijze adviseur. Francis Bacon en Amos Comenius. Conrad Ferdinand Meyer. Heinrich Pestalozzi.

DERDE VOORDRACHT – *Zürich, 28 januari 1924*

59

De poort van de zon en de poort van de maan. Oerleraren op de maan voeren een boekhouding over verstreken menselijke daden. Hogere hiërarchieën op de zon bereiden de menselijke toekomst. Mensen met wie we karmisch verbonden zijn in tegenstelling tot mensen bij wie dit niet het geval is, in het leven tussen dood en nieuwe geboorte. De kerstconferentie.

VIERDE VOORDRACHT – *Stuttgart, 6 februari 1924*

83

Maan en zon: twee poorten naar de geestelijke wereld. Het maan-element werkt uit het verleden, het zonne-element naar de toekomst. De noodzaak van het lichaam en het levenslot zijn verbonden met het maan-element, de vrijheid met het zonne-element. Kan de mens de krachten van de aardse omgeving niet omvormen, dan ontstaat ziekte. – De impuls van de kerstconferentie moet zich doen gevoelen als realiteit van het antroposofische leven en van de levendigheid van de geest.

**KARMASTUDIES IN DE HISTORISCHE
ONTWIKKELING VAN DE MENSHEID**

VIJFDE VOORDRACHT – *Stuttgart, 9 april 1924*

112

Mensenindividualiteiten brengen het verleden naar de toekomst over. Het feit van de herhaalde aardelevens kan een diep religieus-inzichtelijke relatie scheppen tot de ziel. Lessing. De islam. De uitbreiding van het christendom geflankeerd door het arabisme. Haroen al Rasjid en zijn adviseur: Francis Bacon (Baco van Verulam) en Comenius. Garibaldi, ingewijde in de mysteriën van Ierland, politiek visionair in de negentiende eeuw; verbonden met Victor Emanuel. Marx en Engels. Muavija, Wilson.

ZESDE VOORDRACHT – *Stuttgart, 1 juni 1924* 137

Waak- en slaaptoestand van de mens. De achterwaartse levensloop na de dood en de negatieve afbeeldingen van de gebeurtenissen op aarde. De oerleraren. Het door de kosmos heen trekken en de eerste kiem voor het karma. Gemeenschappelijkheid met de zielen van de gestorvenen en de hiërarchieën. Het werken met de wezens van het planetenstelsel aan het karma. Konkrete voorbeelden: Schiller, Goethe, Heine, Eliphas Lévi.

**HET KARMA VAN DE ANTROPOSOFISCHE
BEWEGING EN DE INHOUD VAN DE
ANTROPOSOFISCHE VERENIGING**

ZEVENDE VOORDRACHT – *Arnhem, 18 juli 1924* 165

Het voorbestemd zijn voor de antroposofische beweging. De vroegere samenwerking in het geestelijke. De Michaëlstroming en het nieuwe christendom. Het houden van een bovenzinnelijke kultus in machtige imaginaties als voorproef van de leer van Michaël op aarde. De twee groepen: 'christendom-moede' en 'naar-christendom-verlangende' zielen. De school van Chartres. De profetie van Alanus ab Insulis. Platonici en aristotelici, en hun ontmoeting. De zeven vrije kunsten. Cisterciënzers en dominikanen.

ACHTSTE VOORDRACHT – *Arnhem, 19 juli 1924* 195

Over de ontwikkeling van de met de mensheid samenhangende geestelijke wezens. Het tijdperk van Gabriël en het tijdperk van Michaël. De griekse tijd; Alexander de Grote. Het aristotelisme. De hemelse intellektualiteit en de aardse intelligentie; het eigen denken. Het arabisme en de natuurwetenschap. Haroen al Rasjid en Francis Bacon. Haroen al Rasjids wijze adviseur en

Amos Comenius. De school van Chartres en de scholastiek. Het hemelse koncilie van platonici en aristotelici. De voorbereidingen in de geestelijke wereld voor de spiritualisering van de op aarde gevallen intelligentie. Tegenstand van de demonisch-ahrimanische machten.

NEGENDE VOORDRACHT – *Arnhem, 20 juli 1924* 225

De bovenzinnelijke school onder leiding van Michaël vanaf de vijftiende tot en met de achttiende eeuw. De onderaardse ahrimanische ‘tegenschool’. Boekdrukkunst; Ahriman als schrijver. Friedrich Nietzsche. De op aarde tot slang geworden intelligentie moet door middel van Michaël veroverd en gespiritualiseerd worden. Dat is het doel dat de antroposofische geest moet dienen.

NAWOORD – *Marianne de Nooij* 247

AANTEKENINGEN BIJ DEZE UITGAVE 255

AANTEKENINGEN BIJ DE TEKST 257

AANTEKENINGEN BIJ HET NAWOORD 276

**RUDOLF STEINER OVER DE VERSLAGEN
VAN DE VOORDRACHTEN** 277